
*Alena Huseinbegović*¹*

*Viktorija Haubrich*²*

UNIFICIRANI EVROPSKI GRAĐANSKI SUDSKI POSTUPCI

Sažetak

U radu se obrađuju tri Uredbe Evropske unije koje uređuju unificirane građanske sudske postupke: Uredba (EZ) br. 805/2004 Evropskoga parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. godine kojom se uvodi evropski ovršni naslov za nesporne tražbine, Uredba (EZ) br. 1896/2006 o uvođenju postupka za evropski platni nalog i Uredba br. 861/2007 Evropskoga parlamenta i Vijeća od 11. srpnja 2007. godine o uvođenju evropskoga postupka za sporove male vrijedno (Uredba (EU) 2015/2421 o izmjeni Uredbe (EZ) br. 861/2007 o uvođenju postupka za sporove male vrijednosti i Uredbe (EZ) br. 1896/2006 o uvođenju postupka za evropski platni nalog). Zajednički je temeljni cilj uredbi bio stvoriti pojednostavljene i brze postupke u kojima su i troškovi smanjeni i na temelju kojih se određene tražbine u građanskim i trgovačkim predmetima mogu brzo ostvariti i u prekograničnim situacijama, a koje se vode popunjavanjem standardiziranih obrazaca dostupnih u svakoj državi članici. Odluke iz tih postupaka priznaju se i izvršuju u drugim državama članicama bez potrebe da se prije priznanja i ovrhe provede prethodni međupostupak. Bosna i Hercegovina kao država s kandidacijskim statusom u članstvo Evropske unije dužna je uskladiti svoje zakonodavstvo s *acquis communautaire*, te je potrebno u parnične i ovršne zakone ugraditi posebne glave „Evropski postupci“ s ugrađivanjem unificiranih građanskih sudskih postupaka.

Ključne riječi: unificirani građanski sudski postupci, postupak o evropskome ovršnom naslovu za nesporne tražbine, postupak o evropskome platnom nalogu te evropski postupak za tražbine male vrijednosti

1. Uvod

Potreba za stvaranjem pojednostavljenih i brzih postupaka kojima se na jednak (unificiran) način uređuju pojedina pravila postupanja sudova država članica Evropske unije radi ostvarenja određenih tražbina u prekograničnim situacijama, inspirirala je evropskoga zakonodavca da na području građanskoga

¹ Prof. dr.sc. Alena Huseinbegović, redovita profesorica građanskog procesnog prava, Pravni fakultet Univerziteta “Džemal Bijedić” Mostar, mail: alena.huseinbegovic@unmo.ba

² Prof. dr. sc. Viktorija Haubrich, izvanredna profesorica građanskog procesnog prava, Pravni fakultet Sveučilišta u Mostaru, mail: viktorija.haubrich@pf.sum.ba

procesnog prava³ unificira Uredbama⁴ tri takva postupka: postupak o evropskome ovršnom naslovu za nesporne tražbine, postupak o evropskome platnom nalogu, te evropski postupak za tražbine male vrijednosti. U uredbama koje reguliraju ove postupke evropski zakonodavac stvara standardizirane postupke na evropskoj zajedničkoj razini.⁵ Nacionalni su sudovi dužni izravno primjenjivati pravila građanskih postupaka koja nije donio domaći zakonodavac, jer se radi o originarnim evropskim postupcima, stvorenim uredbama koje neki nazivaju pravnim aktima druge generacije.⁶ Zajednički je temeljni cilj uredbi bio stvoriti pojednostavljene i brze postupke u kojima su i troškovi smanjeni i na temelju kojih se određene tražbine u građanskim i trgovačkim predmetima mogu brzo ostvariti i u prekograničnim situacijama, a koje se vode popunjavanjem standardiziranih obrazaca dostupnih u svakoj državi članici. Odluke iz tih postupaka priznaju se i izvršuju u drugim državama članicama bez potrebe da se prije priznanja i ovrhe provede prethodni međupostupak, ali u njima je predviđen poseban postupak preispitivanja donesenih odluka, odnosno izdane potvrde u slučajevima kad minimalni procesni standardi za njihovo donošenje/izdavanje nisu ispunjeni. Zapravo se u tim postupcima potpuno ukida postupak priznanja (delibacija, egzekvatura), čime je pružen snažan doprinos načelu slobodnoga kretanja presuda država članica unutar Evropske unije.⁷

³ Danas je prava pravna osnova za djelovanje državnih organa na području građanskoga procesnog prava čl. 81. UFEU, kojim su ponovljena ovlaštenja u donošenju mjera u pravosudnoj suradnji u građanskim stvarima koja su evropski organi imali prema čl. 65. Ugovora o osnivanju Europske zajednice prema tekstu Ugovora iz Amsterdama, ali je još izričito dodao i ovlaštenje za donošenje mjera čiji je cilj osigurati učinkovit pristup pravosuđu, razvoj alternativnih metoda rješavanja sporova te potporu za izobrazbu sudaca i sudskega osoblja. Vidi J. GARAŠIĆ, „Uvod u Europsko građansko procesno pravo“, rad u knjizi: D. Babić/ E. Čulinović-Herc / J. Garašić /I. Goranić /N. Grković /W. Hau /M. Kengyel /E. Kunštek /V. Lazić /D. Martiny /C. Meller-Hannich/ V. Rijavec / M. Stürner /M. Župan, *Europsko građansko procesno pravo – Izabrane teme*, Narodne novine, Zagreb, 2013. 1–2.

⁴ Uredba je neposredno primjenjiva u pravu države članice. Ona je pravni akt s općim važenjem. Nacionalni sudovi izravno je primjenjuju bez naknadnih provedbenih akata, Vidi kod V. Bouček, *Europsko međunarodno privatno pravo u eurointegracijskom procesu i harmonizacija hrvatskog međunarodnog privatnog prava*, vlastito izdanje, Zagreb, 2009. 31.

⁵ Vidi kod J. Garašić,(2013), 18.

⁶ Vidi B. Hess, *Europäisches Zivilprozessrecht*, C. F. Müller, Heidelberg, 2010., 537; A. Dietzel, „Probleme des Europäischen Mahnverfahrens“, rad u: M. Ahrens, V. Lipp, I. Varga, *Europäisches Zivilprozessrecht Einfluss auf Deutschland und Ungarn Göttinger Juristische Schriften*, Band 11, Universitätsverlag Göttingen, 2011., 108., https://www.univerlag.uni-goettingen.de/bitstream/handle/3/isbn-978-3-863950170/GJS11_ahrens.pdf;jsessionid=9556E0DEC9115F142C45ECEB7C943B29?sequence=1, (pristupljeno 5. 12.2023.).

⁷ Vidi B. Hess, *Europäisches Zivilprozessrecht*, 2., vollständig überarbeitete Auflage, [De Gruyter](https://www.degruyter.com), Berlin, 2021., 703.

2. Evropski ovršni naslov za nesporne tražbine

Uredba (EZ) br. 805/2004 Evropskoga parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. godine⁸ kojom se uvodi evropski ovršni naslov za nesporne tražbine (dalje: Uredba EON) prva je uredba kojom evropski zakonodavac, vođen načelom uzajamnoga povjerenja i u namjeri uzajamnoga priznanja odluka država članica, predviđa mogućnost naplate nespornih (neosporenih) novčanih tražbina posebnim sredstvom – evropskim ovršnim naslovom, uvodeći potpuno nova, do tada nepoznata rješenja. Najprije je bila potvrđena kao pilot-projekt za ukidanje postupka egzekviture na neformalnome sastanku ministara pravosuđa održanome u Stockholmu 8. i 9. 2. 2001. godine, nakon čega je na temelju različitih revidiranih prijedloga Evropske komisije i Evropskoga parlamenta i donesena 21. 4. 2004. godine.⁹ Uredba EON izravno je primjenjiv instrument prava Unije tzv. druge generacije čija je temeljna uloga omogućiti slobodan protok sudskih odluka, sudskih nagodbi i autentičnih (javnih) isprava u svim državama članicama, uz poštivanje minimalno propisanih procesnih standarda, bez ikakvih posebnih postupaka koje bi trebalo pokrenuti u državi članici izvršenja prije priznavanja i izvršenja,¹⁰ odnosno da se sudske odluke, sudske nagodbe i autentične (javne) isprave potvrđene u jednoj državi članici (državi podrijetla) kao evropski ovršni naslov priznaju i izvrše u drugoj državi članici bez potrebe prethodnog priznanja ili preispitivanja njihove ovršnosti.¹¹ Potvrda o evropskome ovršnom naslovu svojevrsna je putovnica za određene ovršne isprave, koja im omogućuje da u svim državama članicama imaju iste učinke koje imaju u državi iz koje potječu.¹² Njome je stvoren jedinstven evropski postupak

⁸ *SL EU*, br. L 143/15 od 21. travnja 2004. Uredba je korigirana i izmijenjena u nekoliko navrata. Vidi „Corrigendum to Regulation (EC) No 805/2004 of the European Parliament and of the Council of 21 April 2004 creating a European Enforcement Order for uncontested claims“, *SL EU*, br. L 97, 2005., 64. (Vidi članak 33. Uredbe). Vidi još „Commission Regulation (EC) No 1869/2005 of 16 November 2005 replacing the Annexes to Regulation (EC) No 805/2004 of the European Parliament and of the Council creating a European Enforcement Order for uncontested claims“, *SL EU*, br. L 300, 2005., 6–8; „Regulation (EC) No 1103/2008 of the European Parliament and of the Council of 22 October 2008 adapting a number of instruments subject to the procedure laid down in Article 251 of the Treaty to Council Decision 1999/468/EC, with regard to the regulatory procedure with scrutiny – Adaptation to the regulatory procedure with scrutiny – Part Three“, *SL EU*, br. L 304, 2008., 80–84; „Council Regulation (EC) No 4/2009 of 18 December 2008 on jurisdiction, applicable law, recognition and enforcement of decisions and cooperation in matters relating to maintenance obligations“, *SL EU*, br. L 7, 2009., 1–79.

⁹ Vidi kod M. Pander, *Europäische Vollstreckungstitel nach der Verordnung (EG) NR. 805/2004, §§ 1079 ff ZPO*, Fortbildungsreihe am Fachbereich Rechtspflege, 2007., 7., <http://www.fh-guestrow.de/studium/fbrp/kontaktpr/?id=206>, (pristupljeno 10. 12. 2023.).

¹⁰ Vidi čl. 1. Uredbe EON.

¹¹ Vidi čl. 5. u vezi s čl. 24. i 25. Uredbe EON.

¹² Tako E. Kunštek, „Unificirani evropski građanski postupci“, *Zbornik radova Aktualnosti*

u kojem se izdaje potvrda o ovršnosti (certifikat s klauzulom ovršnosti) sudske odluke, sudske nagodbe ili autentične (javne) isprave koja se odnosi na nespornu (neosporenu) tražbinu iz područja građanske odnosno trgovačke stvari. Potvrda se izdaje na standardiziranim obrascima koji su jednaki na svim jezicima EU¹³ i sastavni su dio Uredbe EON.¹⁴ Za njezino tumačenje važe opća pravila koja Sud primjenjuje i na Uredbu Bruxelles I. i Uredbu Bruxelles I. (1215).¹⁵ Da bi bilo koja presuda, sudska nagodba ili autentična (javna) isprava mogla biti potvrđena kao evropski ovršni naslov, Uredbom EON su propisani određeni uvjeti, odnosno pretpostavke koje trebaju biti ispunjene, koje se mogu svrstati u opće i posebne pretpostavke. Opće su: teritorijalne pretpostavke, pretpostavke koje se tiču vrste predmeta (*ratione materiae*), pretpostavke koje se odnose na vrijeme nastanka isprava koje se potvrđuju (*ratione temporis*), pretpostavke glede isprava koje se mogu potvrditi i tražbine koja je određena u ispravi koja se potvrđuje te pretpostavke glede postupka u kojem je potvrda izdana. Posebne pretpostavke predviđene su za presudu, i to samo za one u kojima je neprijepornost tražbine utvrđena na temelju impliciranoga priznanja dužnika (tuženika), zbog toga što tražbinu nije izričito osporio, premda je sudjelovao u postupku, kao i zbog toga što je nije izričito osporio, zato što u njemu nije sudjelovao, ako se iz takvoga njegova držanja prema pravu države u kojem je potvrda o evropskome ovršnom naslovu izdana može izvesti zaključak da je prešutno priznao tražbinu tužitelja ili činjenice na kojima je ona utemeljena. One se odnose na: način dostave pismena s kojim se pokreće postupak, sadržaj toga pismena ili isprava koje su uz njega dostavljene, i mogućnost korištenja pravnoga sredstva za preispitivanje presude u izvanrednim slučajevima.¹⁶ Njima je posvećeno cijelo III. poglavlje Uredbe.

2.1. Opće pretpostavke za izdavanje potvrde o EON

Potvrdu o evropskome ovršnom naslovu za presudu, sudska nagodbu ili autentičnu (javnu) ispravu, u skladu s čl. 52. Ugovora o EU te čl. 355 UFEU mogu izdati samo sudovi ili druga nadležna tijela s područja država članica EU, izuzev Danske.¹⁷

Stvarno područje primjene (*ratione materiae*) Uredbe EON određeno je i ograničeno čl. 2. st. 1. i st. 2. Uredbe EON. Prema toj Uredbi EON potvrda o građanskog i trgovačkog zakonodavstva i pravne prakse, Mostar, br. 14, 2016., 134.

¹³ Vidi B. Hess (2021.), 204.

¹⁴ Vidi J. Garašić (2013), 19.

¹⁵ Vidi kod S. Pabst, „Die unbestrittene Forderung der EG-VollstrTitelVO“, rad u: M. Ahrens, V. Lipp, I. Varga, *Europäisches Zivilprozessrecht Einfluss auf Deutschland und Ungarn* (Göttinger Juristische Schriften), Band 11, Universitätsverlag Göttingen, 2011., 184.

¹⁶ Vidi o tome kod E. Kunštek, „Pretpostavke za izdavanje potvrde o europskom ovršnom naslovu“, *Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci*, Vol. 28 No. 1, 2007., 446–447.

¹⁷ Vidi točku 25. preambule i čl. 2. st. 3. Uredbe EON.

evropskome ovršnom naslovu može se izdati za presudu, sudsku nagodbu ili autentičnu (javnu) ispravu samo ako se radi o građanskim ili trgovačkim stvarima, bez obzira na vrstu suda. Uredba EON ne daje definiciju pojma „građanske i trgovačke stvari“, već je on usko vezan uz uređenje iz čl. 1. st. 1. Uredbe Bruxelles I., odnosno Uredbe Bruxelles I. (1215) i predstavlja autonoman pojam.¹⁸ Prema praksi Suda, on se tumači autonomno u svim državama članicama u skladu sa svrhom, sustavom i općim načelima Uredbe jer se značenje ovih pojmova razlikuje u pravnim sustavima država članica.¹⁹ Iz njezine primjene isključene su odluke koje su donesene u poreznim, carinskim ili administrativnim stvarima, kao i odluke koje se odnose na odgovornost države za postupanje ili nepostupanje pri izvršavanju javnih ovlasti (*acta jure imperii*). Također su isključene odluke u građanskim predmetima koji se odnose na statusna pitanja ili pravnu sposobnost fizičkih osoba, imovinsko-bračne odnose, nasljeđivanje i stečaj, postupke povezane s likvidacijom nesolventnih društava ili drugih pravnih osoba, kao i odluke u predmetima koji se odnose na socijalno osiguranje i arbitražu.

Što se tiče primjene Uredbe EON *ratione temporis*, prema njezinu izvorno objavljenome tekstu²⁰, ona se primjenjuje na presude koje su donesene, sudske nagodbe koje su odobrene ili sklopljene, autentične isprave koje su sačinjene ili registrirane nakon njezina stupanja na snagu, odnosno nakon 21.1. 2004. godine, premda se potvrda o evropskome ovršnom nalogu nije mogla izdati prije 21. 10. 2005. godine.²¹ Relativno je kasno primijećeno da je Uredba EON stupila na

¹⁸ Uredba (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. 12. 2012. o nadležnosti, priznavanju i ovrši sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima, OJ L 351, 20. 12. 2012., 1 – 32. Vidi D. D. Martiny, „*Neograničeno priznanje i ovrha stranih sudskih građanskopravnih odluka prema evropskim uredbama*“, Građansko procesno pravo EU – izabrane teme, Narodne novine, 2013, Zagreb, 178.

¹⁹ Tako i detaljnije I. Kačevska, B. Rudevska, rad u: I. Kačevska / B. Rudevska / V. Mizaras / A. Brazdeikis / M. Torga, *Practical Application of European Union Regulations Relating to European Union Level Procedure in Civil Cases: the Experience in Baltic States*, Riga, Vilnius, Tallinn, 2012., 19–29., https://www.just.ee/sites/www.just.ee/files/euroopa_liidu_tasandil_tsiviilkohtumenetlust_reguleerivate_maaruste_rakenduspraktika_balti_riikide_kogemus_kogu_uuring_inglise_keeles.pdf, (pristupljeno 6. 12. 2023.). U tom pravcu i odluke Suda. Definiirajući pojam građanske ili trgovačke stvari u smislu Uredbe 1215/2012 (što je primjenjivo i na čl.2 (1) Uredbe EON) Sud je naveo: „Prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, radi osiguravanja što veće jednakosti i ujednačenosti prava i obveza koje proizlaze iz Uredbe br. 1215/2012 za države članice i zainteresirane osobe, pojam ‘građanska i trgovačka stvar’ koji se nalazi u članku 1. stavku 1. te Uredbe ne treba tumačiti kao jednostavno upućivanje na domaće pravo neke države članice. Navedeni pojam treba smatrati autonomnim pojmom koji treba tumačiti oslanjajući se, s jedne strane, na ciljeve i sustav te uredbe i, s druge strane, na opća načela razvijena u svim nacionalnim pravnim sustavima.“ Vidi presudu od 9. 3. 2017. godine, *Pula Parking d. o. o. protiv Svena Klausua Tederahna*, predmet C-551/15, EU:C:2017:193. Vidi u tome smislu i presudu od 22. 10. 2015. godine, *Aannemingsbedrijf Aertssen i Aertssen Terrasements*, predmet [C-523/14](#).

²⁰ *SL EU*, br. L 143 od 30. 4. 2005. godine.

²¹ Vidi čl. 26. i 33. Uredbe EON.

snagu prije njezina donošenja (21. 4. 2004. godine) i objavljivanja (30. 4. 2004. godine) pa je ispravak objavljen tek 15. 4. 2005. godine i prema njemu Uredba stupa na snagu 21. 1. 2005. godine.²² Prema tome, potvrda o evropskome ovršnom naslovu može se izdati za presude, sudske nagodbe i autentične isprave koje su donesene, sklopljene ili sačinjene nakon toga datuma.²³ Što se tiče primjene u pojedinim državama članicama, prema čl. 297. st. 2. UFEU uredbe EU stupaju na snagu na dan koji je u njima naveden kao datum stupanja na snagu ili, ako datum nije naveden, dvadesetoga dana nakon njihove objave u *Službenome listu EU*. Ovi datumi stupanja na snagu važe za države koje su u to vrijeme bile članice EU. Za države članice koje su Uniji pristupile naknadno, uredbe stupaju na snagu danom njihova pristupanja.²⁴

Prema odredbi čl. 3. st. 1. Uredbe EON, kao evropski ovršni naslov mogu se potvrditi sudske odluke, sudske nagodbe i autentične (javne) isprave koje se odnose na neosporene tražbine. Uredba EON definira sudsku odluku kao svaku odluku koju donosi sud države članice, bez obzira na njezin naziv, uključujući dekret, nalog, odluku ili rješenje o ovrsi te izračun troškova ili izdataka koje utvrđuje službenik suda.²⁵ Tražbina znači zahtjev za isplatu određenoga novčanog iznosa koji je dospio ili za koji se datum dospijeca navodi u sudskoj odluci, sudskoj nagodbi ili autentičnoj ispravi.²⁶ Autentična isprava označava ispravu koja je službeno sastavljena ili registrirana kao autentična isprava i čija se vrijednost odnosi na potpis i sadržaj isprave i utvrđuje od strane državnoga tijela ili drugoga tijela koje je u tu svrhu ovlastila država članica iz koje isprava potječe, ili sporazum u vezi s obvezama uzdržavanja sklopljen pred administrativnim

²² Vidi „Corrigendum to Regulation (EC) No 805/2004 of the European Parliament and of the Council of 21 April 2004 creating a European Enforcement Order for uncontested claims“, *SL EU*, (2004), br. L143. Vidi članak 33. Uredbe.

²³ Vidi kod E. Kunštek, 450–451.

²⁴ Vidi kod D. Babić, „Vremenske granice primjene Uredaba 44/2001 i 1215/2012 u Hrvatskoj“, rad u knjizi: D. Babić / E. Čulinović-Herc / J. Garašić / I. Goranić / N. Grković / W. Hau / M. Kengyel / E. Kunštek / V. Lazić / D. Martiny / C. Meller-Hannich / V. Rijavec / M. Stürner / M. Župan, *Europsko građansko procesno pravo – Izabrane teme*, Narodne novine, Zagreb, 2013., 138 – 139., J. Kramberger–Škerl, *The Application ‘Ratione Temporis’ of the Brussels I Regulation (Recast)*, radu u: D. Duić / T. Petrašević, (ur), *Procedural Aspects of EU Law*, Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Law Osijek, Osijek, 2017., 341–364. U tome pravcu je i presuda Suda od 21. lipnja 2012. godine u predmetu C-514/10 gdje je Sud o primjeni pravila o pojmu „stupanja na snagu“ prema članku 66. Uredbe 44/2001, rekao da mora biti shvaćen kao datum od kada se ta uredba primjenjuje u obje države članice članice, odnosno da se na temelju Uredbe br. 44/2001 presuda može priznati i izvršiti u slučaju da je u trenutku njezina donošenja Uredba br. 44/2001 bila na snazi i u državi članici podrijetla i u drugoj državi članici. Vidi presudu od 21. lipnja 2012. godine, *Wolf Naturprodukte GmbH v SEWAR spol. s r. o.*, predmet C-514/10, EU:C:2012:367.

²⁵ Vidi čl. 4. st. 1. toč. 1. Uredbe EON.

²⁶ Vidi čl. 4. st. 1. toč. 2. Uredbe EON.

tijelima ili koji su ona potvrdila.²⁷ Prema tome, po pitanju pretpostavki glede tražbine iz Uredbe EON proizlazi da se ovršna isprava može odnositi samo na novčane tražbine koje su dospjele ili čije je dospelje navedeno u presudi, sudskoj nagodbi ili autentičnoj ispravi. Iznos novčane tražbine nije relevantan, odnosno nije postavljena gornja ili donja granica.²⁸ Uz to, dodatno je potrebno da je novčana tražbina nesporna (neosporena). Odredbama čl. 3. st. 1. toč. a., b., c. i d. određeno je kada se tražbina smatra neosporenom. Prema tim odredbama tražbina će se smatrati neosporenom u slučaju kada je njezino postojanje dužnik izričito priznao u potvrđenoj ispravi, sudskoj nagodbi ili u postupku pred sudom, neovisno od tome je li priznao odlučne činjenice ili tužbeni zahtjev. Uredba nadalje predviđa da će se tražbina smatrati neosporenom i u slučaju kada se dužnik usuglasio s tražbinom priznajući je ili putem nagodbe koju je potvrdio sud ili koja je sklopljena pred sudom tijekom postupka, zatim ako dužnik nikada nije osporio tražbinu u skladu s odgovarajućim postupovnim pravilima prema pravu države podrijetla u tijeku sudskoga postupka kao i kada je dužnik izostao ili nije bio zastupan na ročištu o predmetnoj tražbini, nakon što je prvotno osporio tražbinu tijekom sudskoga postupka, ali pod uvjetom da takvo postupanje podrazumijeva prešutno priznavanje tražbine ili činjenica koje navodi vjerovnik u skladu s pravom države članice podrijetla.

Potvrdu o evropskome ovršnom nalogu izdaje nadležno tijelo u propisanome obliku. Kada su u pitanju presude i sudske nagodbe, nadležan je sud pred kojim se vodio postupak, odnosno sud koji je donio presudu ili pred kojim je ona odobrena ili sklopljena. Kada se radi o autentičnim (javnim) ispravama, nadležno je ono tijelo koje je država članica iz koje takva isprava potječe odredila i o tome obavijestila Komisiju.²⁹ Međutim, ne može svaka odluka suda biti potvrđena kao evropski nalog za izvršenje, već samo: ako je izvršiva u državi članici podrijetla, ako nije u sukobu s pravilima o nadležnosti iz Uredbe Bruxelles I., ako je tražbina nesporna, ako je sudska odluka donesena u državi članici stalnoga boravišta dužnika – potrošača i ako je dužnik potrošač.³⁰ Ako budu ispunjeni svi navedeni uvjeti, sud će izdati potvrdu o evropskome nalogu za izvršenje koju izdaje na standardiziranome obrascu i na jeziku na kojem je sastavljena sudska odluka. Pravila koja su propisana za presude primjenjuju se shodno i na sudske nagodbe i autentične isprave, jedina je razlika u standardiziranim obrascima koji će se koristiti za izdavanje potvrde o evropskome ovršnom naslovu. Za presudu to će biti obrazac iz Priloga I,³¹ za sudske nagodbe obrazac iz Priloga II,³² a za

²⁷ Vidi čl. 4. st. 1. toč. 3. Uredbe EON.

²⁸ Vidi S. Pabst, 185.

²⁹ Vidi čl. 25. st. 1. i čl. 30. st. 1. toč. c. Uredbe EON.

³⁰ Vidi ČUVELJAK, J., „Evropski parnični i ovršni postupci“, *Pravo i porezi*, br. 5/2015, 150.

³¹ Vidi čl. 9. st. 1. Uredbe EON.

³² Vidi čl. 24. st. 1. Uredbe EON.

autentične isprave obrazac iz Priloga III.³³ Ako odluka prestane biti izvršiva ili je njezina izvršivost suspendirana ili ograničena, izdat će se potvrda u kojoj se naznačuje suspenzija ili ograničenje izvršivosti u obliku standardnoga obrasca iz Priloga IV. Nakon dovršetka postupka ispitivanja, ako je odluka izvršiva, izdaje se zamjenska potvrda upotrebom standardnoga obrasca iz Priloga V, pod uvjetom da je odluka nakon ispitivanja izvršiva u državi članici podrijetla.

Sud pred kojim se vodio postupak, odnosno sud podrijetla, može po prijedlogu koji se podnosi na standardiziranome obrascu iz Priloga VI ispraviti potvrdu ako zbog materijalne pogreške postoji razlika između sudske odluke i potvrde, ili povući ako je očito da je potvrda izdana pogreškom, s obzirom na uvjete propisane Uredbom EON, pri čemu se primjenjuje pravo države članice podrijetla.³⁴

Prema odredbi čl. 10. st. 4. EON protiv izdane potvrde o evropskome ovršnom nalogu nije dopušteno ulaganje žalbe, što je i razumljivo jer sama potvrda ne proizvodi nikakav učinak ako je odvojena od presude, sudske nagodbe ili autentične isprave. Ono što je u Uredbi EON ostalo kao otvoreno pitanje jest kakav pravni lijek ima vjerovnik ako je sud njegov prijedlog za potvrđivanje sudske odluke kao EON odbio ili odbacio. Uredba EON ne određuje niti zabranjuje pravni lijek. Iz postojećega uređenja moglo bi se zaključiti da bi sud o odbijanju ili odbacivanju prijedloga morao odlučivati rješenjem, a protiv rješenja je moguća žalba. Budući da Uredba EON ne govori o odbijanju, odnosno odbacivanju prijedloga za potvrđivanje EON kao ni o pravnome lijeku, u tome slučaju treba zaključiti da ta pitanja prepušta nacionalnim zakonodavstvima.³⁵

Posebne pretpostavke za izdavanje potvrde o evropskome ovršnom nalogu odnose se na minimalne procesne standarde koji moraju biti ispoštovani da bi se presuda mogla potvrditi kao evropski ovršni nalog. Budući da je ukinut postupak egzekviture, Uredba EON propisuje minimalne postupovne standarde koji se moraju osigurati u postupku u kojemu je donesena odluka o nespornoj tražbini kako bi se mogao izdati evropski ovršni naslov (*arg. ex* čl. 12. st. 1.). Time se osigurava usklađenost postupanja sa zahtjevom za pravično suđenje predviđenog odredbom čl. 6. st. 1. EKLJP te čl. 47. Povelje o temeljnim pravima Evropske unije i štite postupovna prava dužnika koji više nije u mogućnosti ostvariti svoje pravo na obranu u egzekvturnome postupku.³⁶Objašnjenje minimalnih procesnih

³³ Vidi čl. 25. st. 1. Uredbe EON.

³⁴ Vidi čl. 10. st. 1., 2. i 3. Uredbe EON.

³⁵ Vidi V. RIJAVEC, „Ubrzana ovršna naplata novčanih tražbina u svijetlu revizije Uredbe Brisel I“, rad u knjizi: D. Babić/ E. Čulinović-Herc / J. Garašić /I. Goranić /N. Grković /W. Hau /M. Kengyel /E. Kunštek /V. Lazić /D. Martiny /C. Meller-Hannich/ V. Rijavec / M. Stürner /M. Župan, *Europsko građansko procesno pravo – Izabrane teme*, Narodne novine, Zagreb, 2013. 206–207.

³⁶ Vidi B. Ljubanović / T. Petrašević / P. Poretti / I. Vuletić / M. Župan, *Procesnopravni aspekti prava EU*, Pravni fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Osijek, 2016., 109., <https://www.pravos.unios.hr/download/procesno-pravni-aspekti-prava-eu.pdf>, (pristupljeno 19. 12., 2023.).

standarda sadržano je u točki 12. Preambule Uredbe EON. Prema tome objašnjenju minimalni procesni standardi u postupcima koji završavaju donošenjem sudske odluke osiguravaju obavijest dužniku o postupku pokrenutom protiv njega, uvjete za njegovo aktivno sudjelovanje u postupku kako bi osporio tražbinu i o posljedicama njegova nesudjelovanja, pravodobno i na način koji mu omogućava da pripremi svoje očitovanje (obranu).³⁷ Nadalje, ti standardi propisuju pojam i vrstu obavijesti dužnika koja se smatra dovoljnom kako bi se mogao pobrinuti za svoju obranu.³⁸

Po pitanju područja primjene minimalnih procesnih standarda važno je naglasiti da se minimalni procesni standardi Uredbe EON prilikom izdavanja potvrde o evropskome nalogu za izvršenje ne primjenjuju na sve vrste postupaka donošenja presude, već samo u postupcima u kojima dužnik nije osporio tražbinu u skladu s odgovarajućim postupovnim pravilima, prema pravu države članice podrijetla, u tijeku sudskoga postupka kao i u postupcima u kojima je izostao s ročišta ili nije bio zastupan na ročištu o predmetnoj tražbini, nakon što je prvotno osporio tražbinu tijekom sudskoga postupka.³⁹

Njihova je primjena nadalje vezana uz zasebne vrste pismena, i to: u pogledu načina dostave pismena kojim se pokreće postupak, sadržaja pismena kojim se pokreće postupak i isprava koje se uz njega dostavljaju te uz mogućnost dužnika da traži potpuno preispitivanje presude u određenim izvanrednim okolnostima.

3. Uredba o evropskome platnom nalogu

Evropska komisija usvojila je 20. 12. 2002. godine Zelenu knjigu o postupku za evropski platni nalog i mjerama za jednostavnije i brže rješavanje sporova malih vrijednosti, te je dana 12. 12. 2006. godine donesena Uredba (EZ) br. 1896/2006 o uvođenju postupka za evropski platni nalog (dalje: Uredba EPN ili Uredba o evropskom platnom nalogu).⁴⁰ Zbog uočenih nedostataka Evropski parlament i Vijeće 16. 12. 2015. godine donosi Uredbu (EU) 2015/2421 o izmjeni Uredbe (EZ) br. 861/2007 o uvođenju postupka za sporove male vrijednosti i Uredbe (EZ) br. 1896/2006 o uvođenju postupka za evropski platni nalog.⁴¹ Ova Uredba stupa na snagu 13. 1. 2016. godine, a početak primjene je

³⁷ Vidi i kod V. Haubrich / D. Bunoza, Suradnja između sudova država članica u izvođenju dokaza u građanskim i trgovačkim predmetima (Uredba (EU) 2020/1783) - Bosna i Hercegovina u procesu evropskih integracija, *'Zbornik radova Aktualnosti građanskog i trgovačkog zakonodavstva i pravne prakse'*, br. 20., Mostar, 2023., 253. – 276.

³⁸ Tako i detaljnije kod I. Kačevska / B. Rudevskaa, 60–67.

³⁹ Vidi čl. 3 st. 1. toč. b. i c., kao i čl. 12. Uredbe EON.

⁴⁰ *SL EU*, L399 od 30. prosinca 2006., 1–32.

⁴¹ U Uredbi (EZ) br. 1896/2006 Europskoga parlamenta i Vijeća trebalo bi pojasniti da bi, kada je spor obuhvaćen područjem primjene europskoga postupka za sporove male vrijednosti, taj postupak također trebao biti na raspolaganju tužitelju u postupku za evropski platni nalog

od 14. 7. 2017.⁴² S evropskim postupkom za izdavanje platnoga naloga evropski zakonodavci stvaraju postupak koji je posebno koristan za poslovne ljude, jer omogućuje brzo izvršavanje nespornih zahtjeva u EU.⁴³ Polazište za stvaranje postupka za evropski platni nalog je primjedba Komisije da veliki dio sudskih postupaka u državama članicama, kao što je poznato, nije prvenstveno usmjeren na dobivanje konačne, nepristrane odluke o osporavanim činjenicama ili pravnim pitanjima.⁴⁴ Cilj ove Uredbe, jednako kao i u slučaju Uredbe o EON, ogleda se u potrebi da se pojednostave i ubrzaju postupci za nesporna novčana potraživanja, te smanje proceduralni troškovi parničnjenja u prekograničnim slučajevima.⁴⁵ Najvažniji deklaratorni cilj Uredbe EPN, kao što je to uobičajeno i kada su druge uredbe u pitanju, svodi se na to kako se želi postići da odluke donesene u postupcima prema njezinim odredbama „slobodno kolaju“ u svim državama na koje se ona primjenjuje.⁴⁶ Radi ostvarenja ovih ciljeva ona propisuje minimalne standarde, koji se u biti odnose na dostavu, čije poštivanje čini nepotrebnim bilo kakve međupostupke u državama članicama izvršenja prije njihova priznanja i prisilne ovrhe. Postupak Uređen Uredbom o evropskome platnom nalogu trebao bi poslužiti kao dodatno i neobvezno sredstvo tužitelju, koji zadržava pravo pokrenuti postupak koji predviđa nacionalno pravo države članice, što znači da se njome ne zamjenjuju i ne usklađuju postojeći mehanizmi za naplatu nespornih zahtjeva u skladu s nacionalnim pravom,⁴⁷ odnosno on samo bira između ovoga postupka i postupka u skladu s nacionalnim pravom. Uredba EPN u cijelosti je

u slučaju da je tuženik uložio prigovor na evropski platni nalog. Vidi točku 22. Preambule Revidirane Uredbe.

⁴² *SL EU*, br. 341/1 od 24. 12. 2015.

⁴³ Brza i učinkovita naplata nepodmirenih dugovanja u vezi s kojima nema pravnih prijepora od ključne je važnosti za gospodarske subjekte u Europskoj uniji, jer su zakašnjela plaćanja glavni razlog za nelikvidnost koja prijeti opstanku poduzeća, posebno malim i srednjim poduzećima, a za posljedicu ima gubitak mnogih radnih mjesta. Sve države članice nastoje riješiti problem masovne naplate nespornih potraživanja, u većini država putem pojednostavnjenoga postupka naplate platnih naloga, no sadržaj nacionalnoga prava i učinkovitost unutarnjih postupaka znatno se razlikuju. Nadalje, postojeći postupci u prekograničnim slučajevima često su neprihvatljivi ili neprovedivi. Rezultat su prepreke koje sprečavaju pristup učinkovitoj pravnoj zaštiti u prekograničnim slučajevima i narušavaju tržišno natjecanje na unutarnjem tržištu zbog neuravnoteženoga funkcioniranja procesnih sredstava koja su na raspolaganju vjerovnicima u različitim državama članicama te zahtijevaju od zakonodavstva Zajednice jamstvo za jednake uvjete za vjerovnike i dužnike u cijeloj Europskoj uniji. Vidi toč. 6., 7. i 8. Preambule EPN.

⁴⁴ Vidi J. Kropholler / J. Von Hein, *Europäisches Zivilprozessrecht. Kommentar zu EuGVO, Lugano-Übereinkommen 2007, EuVTVO, EuMVVO und EuGFVO*, 9. Auflage, Verlag Recht und Wirtschaft GmbH, Frankfurt am Main, 2011. 908.

⁴⁵ Vidi kod G. P., MAYR, *Europäisches Zivilprozessrecht*, 2., völlig neu bearbeitete Auflage, Facultas, Wien, 2020., 406.

⁴⁶ Vidi E. Kunštek, 143–144.

⁴⁷ Vidi čl. 1. st. 2 i toč. 10. Preambule Uredbe EPN.

obvezujući i izravno primjenjiv instrument u svim državama članicama, izuzev u Danskoj.⁴⁸ Postupak evropskoga naloga za plaćanje može se koristiti samo za specifičnu svotu koja je dospjela u vrijeme njegova podnošenja,⁴⁹ pri čemu ne postoji ograničenje iznosa.⁵⁰ To znači da, na primjer, tužitelju ne može ostaviti sudu odluku o tome iznosu.⁵¹ Ovim iskorakom u evropskoj regulativi željelo se ukloniti prepreku u postizanju jednog od glavnih ciljeva područja slobode, sigurnosti i pravde Evropske unije - učinkovite sudske zaštite.⁵²

Stvarno područje primjene (*ratione materiae*) određeno je i ograničeno čl. 2. st. 1. i st. 2. Uredbe Uredbe EPN prema kojoj se EPN evropski postupak za izdavanje platnoga naloga može provesti u prekograničnim građanskim i trgovačkim stvarima, pri čemu se posebno navodi kako je nebitna priroda suda koji provodi postupak i donosi odluke. Ni ova Uredba, jednako kao ni Uredba EON, ne daje definiciju pojma „građanske i trgovačke stvari“, već je on usko vezan uz uređenje iz čl. 1 st. 1. Uredbe Bruxelles I. odnosno Uredbe Bruxelles I. (1215) i predstavlja autonoman pojam.⁵³

Pojam *prekograničnih slučajeva* definiran je u odredbi članku 3. st. 1. Uredbe o EPN kojim je određeno da je prekogranični slučaj onaj u kojem barem jedna od strana ima domicil u državi članici koja nije država članica u kojoj se nalazi sud pred kojim je pokrenut postupak, s time da se domicil određuje u skladu s čl. 59. i 60. Uredbe Bruxelles I.⁵⁴ Kako Uredba ne sadrži autonomnu definiciju prebivališta, o tome gdje neka osoba ima prebivalište odlučuje se primjenom pravila unutarnjega prava. Prema čl. 59. st. 1 Uredbe Bruxelles I. (odnosno čl. 62. st. 1. Revidirane Uredbe Bruxelles I. (Uredba Bruxelles I. 1215)) za odlučivanje o tome ima li stranka prebivalište na području države članice, pred čijim je sudovima pokrenut postupak (*whose courts are seised of the matter; dont les*

⁴⁸ Prema točki 32. Preambule Uredbe EPN u skladu s čl. 1. i 2. Protokola o položaju Danske koji je priložen Ugovoru o Europskoj uniji i Ugovoru o osnivanju Europske zajednice, Danska ne sudjeluje u stvaranju ove Uredbe, koja za nju nije obvezujuća te ona ne podliježe njezinoj primjeni.

⁴⁹ Vidi A. Dietzel, 111.

⁵⁰ Vidi G.P. Mayr, 409.

⁵¹ Vidi I. Kačevska / B. Rudevska, 257.

⁵² R. Garcimartín Montero, The European order for payment procedure: a review ten years after its creation, *Zbornik Aktualnosti građanskog procesnog prava – nacionalna i usporedna pravnoteorijska i praktična dostignuća*, Split, 2016., 103. – 120.

⁵³ Vidi kod V. Čolović, *Saradnja sudova i drugih organa u građanskim stvarima u pravu Evropske unije*, Institut za uporedno pravo Srbija, Beograd, 2009., 122.

⁵⁴ Vidi čl. 3. st. 2. Uredbe EPN. Vidi kod F. Eichel, „Noviji razvoj u pravilima o međunarodnoj nadležnosti za donošenje odluka prema Uredbi Brisel I.“, rad u knjizi: D. Babić/ E. Čulinović-Herc / J. Garašić / I. Goranić / N. Grković / W. Hau / M. Kengyel / E. Kunštek / V. Lazić / D. Martiny / C. Meller-Hannich / V. Rijavec / M. Stürner / M. Župan, *Evropsko građansko procesno pravo - Izabrane teme*, Narodne novine, Zagreb, 2013., 57–75.

tribunaux sont saisis) sud primjenjuje svoje unutrašnje pravo.⁵⁵ Prema čl. 59. st. 2. Uredbe Bruxelles I. (odnosno čl. 62. st. 2. Revidirane Uredbe Bruxelles I. (Uredba Bruxelles I. 1215)), ako stranka nema prebivalište u državi članici pred čijim sudovima je pokrenut postupak, tada taj sud ako odlučuje o tome ima li stranka prebivalište u drugoj državi članici, primjenjuje pravo te države. Iz navedenoga slijedi da Uredba prihvaća kvalifikaciju prebivališta prema *lex territorii*, za pitanje ima li neka stranka prebivalište određene države članice mjerodavno je pravo te države. Po pitanju pravnih osoba, prema odredbama čl. 60. st. 1. Uredbe Bruxelles I. (odnosno čl. 63. st. 1. Revidirane Uredbe Bruxelles I. (Uredba Bruxelles I. 1215)), za svrhu ove odredbe trgovačko društvo, druga pravna osoba ili udruženje fizičkih ili pravnih osoba imaju prebivalište u mjestu u kojem imaju: statutarno sjedište, glavnu upravu, glavno poslovno mjesto. Bitan trenutak za utvrđivanje je li riječ o prekograničnome slučaju jest onaj kada je podnesen zahtjev za izdavanje platnoga naloga.⁵⁶ Ako u to vrijeme postoji nadležnost suda, ona će postojati i dalje, neovisno o tome što je u međuvremenu ova pretpostavka otpala (*perpetuatio fori*), pri čemu je potpuno nebitno je li ona bila ispunjena u vrijeme kada je nastao događaj iz kojega potječe zahtjev.

Prema čl. 33. Uredbe o evropskome platnom nalogu ista je stupila na snagu sljedećeg dana od dana objave u *Službenome listu Evropske unije*. Uredba EPN objavljena je u Službenome listu Evropske unije 30. 12. 2006. godine, a stupila je na snagu 31. 12. 2006. godine. Međutim, iako je tada stupila na snagu, ona se nije počela primjenjivati od toga datuma. Evropski zakonodavac naveo je dva datuma od kojih se određeni članci Uredbe EPN primjenjuju. Članci 28., 29., 30. i 31. Uredbe EPN primjenjivat će se od 12. 6. 2008. godine. Do toga datuma Uredba EPN nametnula je obvezu suradnje državama članicama kako bi široj javnosti i stručnim krugovima osigurala informacije o troškovima dostave dokumenata i tijelima koja su nadležna u pogledu provedbe EPN u svrhu primjene članka 20. (preispitivanje u izvanrednim slučajevima), čl. 22. (odbijanje izvršenja) i čl. 23. Uredbe EPN (obustava ili ograničenje izvršenja). Također je utvrdila obvezu da države članice dostave Komisiji podatke o sredstvima komunikacije koja su prihvaćena u svrhu postupka evropskoga naloga za plaćanje i na raspolaganju sudovima, te o prihvaćenim jezicima u skladu s člankom 21. st. 2. toč. b. Uredbe EPN.⁵⁷ Ostali članci Uredbe EPN primjenjuju se od 12.12. 2008. godine, ali se u svakome slučaju može koristiti njezinim odredbama, neovisno o tome kada je došlo do događaja zbog kojeg je zahtjev podnesen, dakle i prije toga dana.⁵⁸

⁵⁵ Vidi kod D. Šago, Priznanje i ovrha sudskih odluka prema uredbi Bruxelles I br. 44/2001 i ... *Zbornik Aktualnosti građanskog procesnog prava – nacionalna i usporedna pravnoteorijska i praktična dostignuća.*, Split, 2016., 201.-233.

⁵⁶ Vidi čl. 3. st. 3. Uredbe EPN.

⁵⁷ Vidi I. Kačevska / B. Rudevska, 246.

⁵⁸ L. Gómez Amigo, *El proceso monitorio europeo*, Ed. Aranzadi, Cizur Menor (Navarra), 2008, 65

Nadležnost se određuje prema Uredbi Bruxelles I. odnosno Uredbi Bruxelles I. 1215, uz jednu iznimku u slučaju potrošačkih ugovora u slučaju kada je potrošač tuženik. U tome slučaju nadležan je isključivo sud one države članice u kojoj tuženik ima prebivalište, prema čl. 59. Uredbe Bruxelles I., odnosno čl. 62. Revidirane Uredbe Bruxelles I. (Uredba Bruxelles I. 1215), prema kojem ako stranka nema prebivalište u državi članici pred čijim sudovima je pokrenut postupak, sud primjenjuje svoje unutarnje pravo.⁵⁹ Ako stranka nema domicil u državi članici pred čijim je sudovima pokrenut postupak, tada, radi utvrđivanja ima li stranka domicil u drugoj državi članici, sud primjenjuje pravo te države članice. Kako u postupku donošenja i izvršenja evropskoga platnog naloga sudjeluje više sudova, određeno je da pojam *država članica podrijetla* znači država članica u kojoj je izdan evropski platni nalog, zatim da pojam *država članica izvršenja* znači država članica u kojoj se zahtijeva izvršenje evropskoga platnog naloga, dok pojam *sud* znači bilo koje tijelo u državi članici koje je nadležno za evropske platne naloge ili bilo koje drugo s tim povezano pitanje, a *sud podrijetla* znači sud koji izdaje evropski platni nalog.⁶⁰

Postupak se pokreće zahtjevom za usvajanje evropskoga platnog naloga, koji se obvezno podnosi na standardnome obrascu A.⁶¹ U samome zahtjevu se navode: imena i adrese stranaka i, prema potrebi, njihovih zastupnika te suda pred kojim je zahtjev podnesen; iznos tražbine, uključujući glavnice te, prema potrebi, kamate, ugovorne kazne i troškove; ako se na tražbine zahtijevaju kamate, kamatna stopa i razdoblje za koje se kamate potražuju, osim u slučaju da se zakonske kamate automatski dodaju glavnici u skladu s pravom države članice podrijetla; temelj zahtjeva, uključujući opis okolnosti na koje se poziva kao osnova za zahtjev i, prema potrebi, kamate koje se potražuju; opis dokaza koji potkrepljuju tražbinu; temelj za nadležnost i prekograničnu prirodu slučaja.⁶²

Sam obrazac zahtjeva ima dva moguća dodatka, prvi u kojem su sadržani podaci o banci sa svrhom plaćanja sudskih pristojba od strane podnositelja zahtjeva, jer se za evropski platni nalog plaća sudska pristojba kao i za domaće postupke, te drugi dodatak koji sadržava prigovor na prijenos na redoviti postupak jer podnositelj zahtjeva može odmah istaknuti da ne želi vođenje redovitoga građanskog postupka ako tuženik izjavi prigovor.⁶³ Međutim, to ne sprečava tužitelja da o tome naknadno obavijesti sud, ali u svakome slučaju prije nego što nalog bude izdan (čl. 7. st. 4. Uredbe EPN). Revidiranom Uredbom odredba čl. 7. st. 4. Uredbe EPN mijenja se u smjeru da u dodatku zahtjeva tužitelj može sudu naznačiti neki od postupaka za koji eventualno traži da se primijeni na

⁵⁹ Vidi o tome kod C. G. Paulus, *Zivilprozessrecht: Erkenntnisverfahren, Zwangsvollstreckung und Europäisches Zivilprozessrecht*, 6. Auflage, Springer Verlag, 2017., 378.

⁶⁰ Vidi čl. 5. Uredbe EPN.

⁶¹ Vidi G. P. Mayr, 410

⁶² Vidi Ljubanović, 116–117.

⁶³ Vidi J. Čuveljak, 147.

njegov tužbeni zahtjev u naknadnome građanskom postupku u slučaju da tuženik uloži prigovor na evropski platni nalog, a to su: evropski postupak za sporove male vrijednosti utvrđen u Uredbi (EZ) br. 861/2007, ako je primjenjiva, ili bilo koji odgovarajući nacionalni građanski postupak. U dodatku predviđenome u prvome podstavku tužitelj također može sudu naznačiti da se protivi prijenosu na građanski postupak u slučaju prigovora tuženika. To ne sprečava tužitelja da o tome naknadno obavijesti sud, ali u svakome slučaju prije nego što nalog bude izdan.⁶⁴

Prema čl. 7. st. 2. Uredbe EPN zahtjev mora sadržavati činjenice na temelju kojih se traži donošenje odluke o EPN, uključujući i odluku o kamatama te navod o dokazima koji se odnose na te činjenice. Iz navedene odredbe proizlazi da je tužitelj dužan navesti dokaze, ali da nije potrebno da iste i dostavi. Tužitelj, međutim, mora izričito izjaviti da su predočene informacije prema njegovu saznanju i uvjerenju istinite te da prihvaća da namjerno iznošenje neistine može dovesti do primjerenih sankcija prema pravu ishodišne države članice.⁶⁵ U uredbi se ne navodi ništa o tome na koji način tužitelj treba dokazivati svoju tražbinu – niti je to potrebno (načelo slobodne ocjene dokaza). Specifičnost se ovoga postupka, između ostaloga, sastoji i u tome da sud može izdati evropski platni nalog bez da je zahtjev ispitao sudac – jer se može koristiti tzv. automatizirani postupak. Tome u prilog govori i sadržaj obrasca E koji ne traži da sudac obvezno potpiše evropski platni nalog. U uredbi se polazi od pretpostavke da zahtjev treba biti takva sadržaja koji omogućuje tuženiku donošenje odluke o tome hoće li prigovoriti nalogu za plaćanje, ali i sudu da može donijeti odluku o tome je li on *prima facie* osnovan, odnosno je li tražbina koja se u njemu navodi barem vjerojatan.⁶⁶

Po pitanju oblika u kojem se zahtjev podnosi uredba propisuje da se on predaje u papirnatome obliku ili bilo kojim drugim komunikacijskim sredstvom, uključujući elektroničkim putem, koje je prihvatila država članica podrijetla i koje je na raspolaganju sudu podrijetla. Ako se zahtjev predaje u elektroničkome obliku, onda zahtjev mora biti potpisan sukladno čl. 2. st. 2. Direktive 1999/93 EC⁶⁷ i u obliku koji priznaje država čiji je sud nadležan. Međutim, takav se elektronički potpis ne zahtijeva ako u sudovima države članice podrijetla postoji

⁶⁴ M. Dela, “Applications of the provision on the European order for payment in the context of amended Polish civil procedure”, in *Review of Comparative Law*, vol. XX, 2015, 33

⁶⁵ Vidi G.P.Mayr, 411.

⁶⁶ Vidi E. Kunštek, 148.

⁶⁷ Napredan elektronički potpis znači elektronički potpis koji udovoljava sljedećim zahtjevima: a) na jedinstven je način povezan s potpisnikom; b) u mogućnosti je identificirati potpisnika; c) stvoren je uporabom sredstava koji potpisniku omogućuju isključivu kontrolu nad njima; i d) povezan je s podacima na koje se odnosi na takav način da se bilo koja naknadna izmjena podataka može otkriti. Vidi čl. 2. st. 2. Direktiva 1999/93/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća od 13. 12.1999. o okviru Zajednice za elektroničke potpise. *SL EU*, br. L 13/12 od 19. siječnja 2000.

alternativni komunikacijski sustav koji je na raspolaganju određenoj grupi unaprijed registriranih ovjerenih korisnika koji omogućuje identifikaciju dotičnih korisnika na siguran način. Države članice obavješćuju Komisiju o takvim komunikacijskim sustavima.⁶⁸

Sud kojem je podnesen zahtjev za evropski platni nalog ispituje zahtjev na temelju obrasca A i priloga je li tražbina osnovana, jesu li zadovoljeni uvjeti o području primjene, zatim odnosi li se prekogranični slučaj na novčanu tražbinu, je li sud nadležan i je li uredno ispunjen obrazac. Ako sud uoči nedostatke koji se mogu ispraviti, izuzev ako je tražbina očito neosnovana ili je zahtjev neprihvatljiv, onda ispunjava obrazac B – Zahtjev podnositelju zahtjeva da ispuni i/ili ispravi prijavu za evropski platni nalog te određuje rok, koji u danim okolnostima smatra primjerenim, za ispravak uz navode što treba ispraviti. Sud ima diskrecijsko pravo produžiti taj rok.⁶⁹ Ako sud nakon provjere utvrdi da je zahtjev djelomično osnovan, onda na obrascu C – Prijedlog podnositelju zahtjeva da preinači prijavu za evropski platni nalog, vraća zahtjev uz prijedlog o preinakama s datumom do kada treba odgovoriti. Tužitelju se upućuje poziv da prihvati ili odbije prijedlog za evropski platni nalog u iznosu koji je odredio sud te se obavještava o posljedicama svoje odluke. Ako podnositelj vrati zahtjev, sud izdaje evropski platni nalog u dijelu u kojem smatra osnovanim, a ako ne vrati ili odbije sudski prijedlog, sud ga u cijelosti odbija.⁷⁰ Ako pak sud utvrdi da je zahtjev neuredan i da se to ne može ispraviti, onda će ispuniti obrazac D – Odluka o odbijanju zahtjeva za evropski platni nalog. Razlozi odbijanja taksativno su navedeni u osam točaka, a odnose se na slučajeve kada je tražbina očito neosnovana, zatim ako tužitelj ne vrati prijedlog poslan na ispravak ili dopunu, ako ne vrati ili odbije sudski prijedlog u situaciji kada je zahtjev djelomično osnovan, te ako nisu ispunjeni uvjeti vezani za područje primjene, ako nije prekogranični slučaj, zatim ako sud nije nadležan te ako se ne radi o dospjeloj novčanoj tražbini. Protiv te odluke suda podnositelj nema pravo žalbe, ali može pokrenuti novi postupak.⁷¹

Ako sud utvrdi da su ispunjeni svi uvjeti, izdaje evropski platni nalog na obrascu E – Evropski platni nalog, čim prije, a obično unutar 30 dana od podnošenja zahtjeva, i dostavlja ga tuženiku zajedno s preslikom obrasca zahtjeva (ali bez dodataka 1. i 2.) i obrasca prigovora. Ako sud izda evropski platni nalog, tuženik će se poučiti o mogućnosti da tužitelju plati iznos koji je naveden u nalogu ili da ospori nalog tako što na sudu podrijetla uloži prigovor koji mora biti podnesen unutar 30 dana od dostave naloga tuženiku. Tuženik će se posebno obavijestiti da je nalog izdan isključivo na temelju podataka koje je pružio tužitelj i koje sud nije potvrdio i da će odluka postati ovršna ako ne prigovori. Također će se obavijestiti da će se, u slučaju kada je prigovor uložen, voditi redoviti postupak

⁶⁸ Vidi čl. 7. st. 6. Uredbe EPN.

⁶⁹ Vidi čl. 9. Uredbe EPN.

⁷⁰ Vidi čl. 10. Uredbe EPN.

⁷¹ Vidi čl. 11. Uredbe EPN.

pred sudom države podrijetla, osim ako tužitelj nije izjavio kako ne želi da se vodi redoviti parnični postupak. Dostava naloga tuženiku obavlja se prema pravu države članice tuženika i na način koji ispunjava minimalne procesne standarde.⁷²

Ako u ostavljenome roku tuženik nije izjavio prigovor protiv evropskoga platnog naloga, sud koji ga je izdao izdaje klauzulu ovršnosti putem standardnoga obrasca, obrasca G, i šalje ga tužitelju zajedno s evropskim platnim nalogom. Uredbom je propisano da su za formalne pretpostavke ovršnosti evropskoga platnog naloga mjerodavne odredbe prava države članice podrijetla.⁷³ Evropski platni nalog koji je postao ovršan u državi članici podrijetla priznaje se i izvršava u drugoj državi članici bez potrebe za proglašavanjem ovršnosti, a isključena je mogućnost za osporavanjem priznanja.⁷⁴ Predviđena je jedino mogućnost njegova izvanrednoga preispitivanja. Prema odredbi čl. 20. tuženik po isteku roka od 30 dana ima pravo podnijeti zahtjev za preispitivanje evropskoga platnog naloga pred nadležnim sudom u državi članici podrijetla u slučaju ako nije bila uredna dostava ili ako je tuženik bio spriječen bez svoje krivnje istaknuti prigovor zbog više sile ili izvanrednih okolnosti. Zahtjev se podnosi bez odgađanja, a uz njega se mora podnijeti i prigovor. Tuženik može tražiti i provjeru evropskoga platnog naloga pred nadležnim sudom u ishodišnoj državi ako je evropski platni nalog očito krivo izdan te zbog izvanrednih okolnosti. Ako se prihvati preispitivanje, evropski platni nalog je ništav, a u protivnome ostaje valjan.⁷⁵ Ovrha se provodi prema pravu države u kojoj je ona predložena.⁷⁶ U zemlji izvršenja, na prijedlog ovršenika za odbijanjem izvršenja evropskoga platnog naloga, sud može odbiti ovrhu samo ako je: tražbina plaćena u mjeri u kojoj je to potrebno; nalog za plaćanje proturječan prijašnjoj odluci ili nalogu koji je prije izdan u bilo kojoj državi članici izvršenja ili u trećoj zemlji, pod uvjetom da je prijašnja odluka ili prijašnji nalog uključivala/uključivao isti temelj za pokretanje postupka između istih strana; da prijašnja odluka ili prijašnji nalog ispunjava uvjete potrebne za priznavanje u državi članici izvršenja i da se proturječnost nije mogla iskoristiti kao prigovor u sudskome postupku u državi članici podrijetla.⁷⁷ Ovršenik, također, može predložiti da se ovrha obustavi ili ograniči ako je podnio zahtjev za izvanredno preispitivanje odluke.

⁷² Vidi kod J. Čizić / A. Huseinbegović / V. Haubrich, „Načini dostave u parničnom postupku s posebnim osvrtom na elektroničku dostavu“, *Zbornik radova Aktualnosti građanskog i trgovačkog zakonodavstva i pravne prakse*, br. 19., Mostar, 2022., 88. – 112.

⁷³ Vidi čl. 18. st. 1., 2. i 3. Uredbe EPN.

⁷⁴ Vidi čl. 19. Uredbe EPN.

⁷⁵ Vidi čl. 20. Uredbe EPN.

⁷⁶ Vidi čl. 21. Uredbe EPN.

⁷⁷ Vidi J. Čuveljak, 148–149.

4. Uredba o evropskome postupku u sporovima male vrijednosti

S donošenjem Zelene knjige o postupku za evropski platni nalog i mjerama za jednostavnije i brže rješavanje sporova malih vrijednosti započelo je savjetovanje o mjerama u pogledu pojednostavljenja i ubrzanja postupka u sporovima male vrijednosti. Mnoge države članice uvele su pojednostavljene građanske postupke za sporove male vrijednosti, s obzirom na to da troškovi, kašnjenja i složenost povezana s postupkom nisu nužno razmjerni vrijednošću zahtjeva. Prepreke za brzo i jeftino suđenje veće su u prekograničnim slučajevima. Stoga je 15. 3. 2005. godine uslijedio prijedlog za Uredbu o uvođenju evropskoga postupka za tražbine male vrijednosti, ali je tek nakon dugoga zakonodavnog postupka donesena Uredba br. 861/2007 Evropskoga parlamenta i Vijeća od 11. 7. 2007. godine o uvođenju evropskoga postupka za sporove male vrijednosti (dalje: Uredba EPMV ili Uredba o evropskom postupku u sporovima male vrijednosti).⁷⁸ Opći cilj Uredbe EPMV bio je, smanjivanjem troškova i ubrzanjem građanskih postupaka u vezi s tužbenim zahtjevima iz njezina područja primjene, unaprijediti pristup i potrošača i poduzeća pravosuđu. U tu je svrhu prvi put stvoren kontradiktorni, izvorni, evropski parnični postupak.⁷⁹ Postupak za tražbine (sporove) male vrijednosti koji je barem u svojim osnovama jedinstven u čitavoj Evropi treba spriječiti narušavanje tržišnoga natjecanja, a koje može proizaći iz toga što u državama članicama do sada postoje različite učinkovite odredbe za ostvarivanje tražbine male vrijednosti.⁸⁰ Evropski postupak za sporove male vrijednosti nije obveza, već stoji na raspolaganju tužitelju kao alternativa postupka koji postoji prema nacionalnome pravu država članica. To znači da tužitelj može izabrati hoće li koristiti nacionalni ili evropski postupak u sporu male vrijednosti u prekograničnome predmetu.⁸¹ Nakon višegodišnje primjene i uočenih nedostataka⁸² Evropski parlament i Vijeće 16. 12. 2015. godine donosi Uredbu

⁷⁸ *SL EU*, br. L 199/1 od 31. 7. 2007. godine.

⁷⁹ Vidi H. Wolfgang, „Evropski postupak za tražbine male vrijednosti“, rad u knjizi: D. Babić / E. Čulinović-Herc / J. Garašić / I. Goranić / N. Grković / W. Hau / M. Kengyel / E. Kunštek / V. Lazić / D. Martiny / C. Meller-Hannich / V. Rijavec / M. Stürner / M. Župan, *Evropsko građansko procesno pravo – Izabrane teme*, Narodne novine, Zagreb, 2013. 213.

⁸⁰ Tako i J. ČIZMIĆ / A. HUSEINBEGOVIĆ / V. HAUBRICH, „Evropski postupak za sporove male vrijednosti – Izazovi pred bosanskohercegovačkim pravosuđem“, *Zbornik radova Aktualnosti građanskog i trgovačkog zakonodavstva i prakse*, br. 16., Mostar, 2018, 31.

⁸¹ Vidi I. Kačevska / B. Rudevska, 140.

⁸² U izvješću Komisije od 19. 11. 2013. godine o primjeni Uredbe (EZ) br. 861/2007 navodi se kako se, u načelu, smatra da se evropskim postupkom za sporove male vrijednosti olakšalo rješavanje prekograničnih sporova male vrijednosti u Uniji. Međutim, u tome su izvješću također utvrđene prepreke za ostvarivanje punoga potencijala evropskoga postupka za sporove male vrijednosti u korist potrošača i poduzeća, a posebno malih i srednjih poduzeća (MSP). Tim je izvješćem utvrđeno, između ostaloga, da se niskom gornjom granicom utvrđenom u Uredbi (EZ) br. 861/2007 u pogledu vrijednosti tužbenoga zahtjeva mnogim potencijalnim tužiteljima u

(EU) 2015/2421 o izmjeni Uredbe (EZ) br. 861/2007 o uvođenju postupka za sporove male vrijednosti i Uredbe (EZ) br. 1896/2006 o uvođenju postupka za evropski platni nalog (dalje: Revidirana Uredba). Prijedlog izmjena za poboljšanje evropskoga postupka za sporove male vrijednosti ima za cilj pružiti potrošačima djelotvorne pravne lijekove i tako doprinijeti praktičnome izvršavanju njihovih prava. Povećanjem gornje granice u pogledu vrijednosti tužbenoga zahtjeva na 5.000 EUR poboljšao bi se pristup djelotvornoj i troškovno učinkovitoj pravnoj zaštiti u prekograničnim sporovima, osobito za MSP. Po uzoru na uredbe koje su joj prethodile (EON i EPN) i ona ukida međuspostupke potrebne za omogućavanje priznanja i izvršenja u drugim državama članicama odluka donesenih u jednoj državi članici u evropskome postupku za sporove male vrijednosti. Kako postupak bitno odstupa od uobičajenih načela građanskoga postupka, Uredba o evropskome postupku u sporovima male vrijednosti propisuje potrebu poštivanja određenih minimalnih procesnih standarda kako bi se udovoljilo čl. 47. Povelje i osiguralo puno poštivanje prava pravično suđenje.

I u ovoj uredbi, kao i kod prethodne dvije, stvarno područje primjene (*ratione materiae*) određeno je i ograničeno čl. 2. st. 1. i st. 2. Uredbe o sporu male vrijednosti u dva pogleda, s jedne strane time što se odnosi na građanske i trgovačke stvari, a s druge strane visinom vrijednosti predmeta spora u trenutku pokretanja postupka.⁸³ Prema odredbi čl. 2. st. 1. Uredbe o sporu male vrijednosti Uredba se primjenjuje u prekograničnim slučajevima na građanske i trgovačke stvari, bez obzira na vrstu suda, kada vrijednost zahtjeva ne prelazi 2.000 EUR u vrijeme kada je obrazac tužbenoga zahtjeva zaprimljen od strane nadležnoga suda, isključujući sve kamate, troškove i naknade. Ne primjenjuje se posebno na porezne, carinske i upravne stvari ili na odgovornost države za radnje ili propuste u izvršavanju javnih ovlasti (*acta jure imperii*). Revidiranom Uredbom odredba čl. 2. st. 1. Uredbe o EPMV povećana je vrijednost cenzusa. Prema njoj je područje ove uredbe primjena u prekograničnim slučajevima na građanske i trgovačke stvari, bez obzira na vrstu suda, kada vrijednost tužbenoga zahtjeva, bez svih kamata, troškova i izdataka, ne prelazi 5.000 EUR u trenutku kada je nadležni sud zaprimio obrazac tužbenoga zahtjeva. Uredba se ne primjenjuje na pitanja u vezi: a) statusa ili pravne sposobnosti fizičkih osoba; statusa ili pravne sposobnosti fizičkih osoba; b) prava vlasništva; c) stečaja, postupaka u povodu likvidacije nesolventnih društava ili drugih pravnih osoba, sudskih nagodbi, postupaka prisilnoga poravnanja i sličnih postupaka; d) socijalnoga osiguranja; e) arbitraže; f) radnoga prava, g) najma nepokretne imovine, osim tužbi s novčanim zahtjevima; ili najma nepokretne imovine, osim tužbi s novčanim zahtjevima;

prekograničnim sporovima uskraćuje mogućnost korištenja pojednostavljenoga postupka. Osim toga, u njemu se navodi da bi se nekoliko elemenata postupka moglo dodatno pojednostaviti kako bi se smanjili troškovi i skratilo trajanje postupka. U izvješću Komisije zaključuje se da bi se te prepreke mogle najdjelotvornije ukloniti izmjenom Uredbe (EZ) br. 861/2007. Vidi toč. 2. Preambule Revidirane Uredbe.

⁸³ Vidi H. Wolfgang, 215.

ili h) s kršenjem privatnosti i prava osobnosti, uključujući klevetu (čl. 2. st. 2. Uredbe EPMV). Revidiranom Uredbom promijenjen je i ovaj stavak pa su prema čl. 2. st. 2. Revidirane Uredbe iz polja primjene isključena pitanja u vezi:

a) sa statusom ili pravnom sposobnošću fizičkih osoba; b) s imovinskim pravima koja proizlaze iz bračnog odnosa ili iz odnosa za koji se prema pravu koje se primjenjuje na takav odnos smatra da je riječ o odnosu koji ima učinke usporedive s učincima braka; c) s obvezama uzdržavanja koje proizlaze iz obiteljskoga odnosa, roditeljstva, braka ili tazbinskoga srodstva; d) s oporukama i nasljeđivanjem, uključujući obveze uzdržavanja koje nastaju na temelju smrti; e) sa stečajem, postupcima povezanim s likvidacijom nesolventnih društava ili drugih pravnih osoba, sudskim nagodbama, nagodbama i sličnim postupcima; f) sa socijalnom sigurnosti; g) s arbitražom; h) radnim pravom; i) s najmom ili zakupom nepokretne imovine, uz iznimku tužbi zbog novčanih potraživanja ili, i j) s povredama privatnosti i prava osobnosti, uključujući klevetu.

Uredba EPMV u primjeni je od 1. 1. 2009. godine, a Revidirana Uredba od 14. 7. 2017. godine u svim državama članicama izuzev Danske (čl. 2. st. 3. Uredbe EPMV). Još uvijek je u primjeni i u odnosu na Veliku Britaniju za postupke u sporovima male vrijednosti koji su pokrenuti prije kraja prijelaznoga razdoblja.⁸⁴

Postupak za evropski postupak za sporove male vrijednosti pokreće se podnošenjem zahtjeva koji ispunjava tužitelj, koji je sadržan u za to predviđenoj standardnoj obrascu A.⁸⁵ Podnošenje tužbe sudu kao i odgovor tuženika odvijaju se načelno popunjavanjem i podnošenjem standardiziranih obrazaca u cilju pojednostavljenja postupka. Zahtjev se može podnijeti neposredno u sudu ili poštom, a drugim komunikacijskim sredstvima kao što su telefaks ili elektronička pošta, samo ako to država nadležnog suda dopušta. O drugim dopuštenim načinima podnošenja zahtjeva države su dužne obavijestiti Komisiju.⁸⁶ Ako sud ustanovi da podneseni zahtjev nije unutar polja primjene Uredbe EPMV, odnosno da predmet nije prekograničan, prelazi propisanu vrijednost ili se ne radi o građanskoj ili trgovačkoj stvari, dužan je o tome obavijestiti tužitelja. Tužitelj u tome slučaju može povući tužbeni zahtjev, a ako to ne učini, sud nastavlja s postupkom u skladu s mjerodavnim postupovnim pravom koje se primjenjuje u državi članici u kojoj se postupak vodi.⁸⁷ Prema odredbi čl. 4. st. 4. Uredbe EPMV kada sud smatra da su podatci koje je podnio tužitelj nedostadni ili nedovoljno jasni, ili ako obrazac zahtjeva nije valjano ispunjen, on će, osim ako zahtjev nije

⁸⁴ Vidi čl. 67. st. 3. toč. e. Sporazuma o povlačenju Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske iz Europske unije i Europske zajednice za atomsku energiju. SL EU, br. 29/7 od 31. siječnja 2020. godine.

⁸⁵ Vidi J. KROPHOLLER – J. VON HEIN, *Europäisches Zivilprozessrecht. Kommentar zu EuGVO, Lugano-Übereinkommen 2007, EuVTVO, EuMVVO und EuGFVO*, 9. Auflage, Verlag Recht und Wirtschaft GmbH, Frankfurt am Main, 2011.1109–1110.

⁸⁶ Komisija objavljuje te podatke. Vidi čl. 4. st. 1. i 2. Uredbe EPMV.

⁸⁷ Vidi E. Kunštek, 152.

očigledno neosnovan ili nije očigledno nedopušten, tužitelju pružiti mogućnost da dopuni ili ispravi obrazac tužbenoga zahtjeva ili dostavi dodatne podatke ili isprave, ili da povuče tužbeni zahtjev u roku koji odredi sud. Sud se u tu svrhu koristi standardnim obrascem B.⁸⁸ Važno je uočiti da ova odredba omogućuje sucu da odbaci tužbu kao očito neosnovanu već u fazi njezina formalnog ispitivanja, odnosno odmah nakon podnošenja, što je u teoriji naišlo na kritike. Smatra se da ovakva odredba zanemaruje vladavinu prava jer je sud u ovoj fazi postupka upoznat samo s tužbom i ne poznaje ni tužbeni zahtjev ni sve dokaze jer uredba ne obvezuje njihovo izlaganje odmah. Pojednostavljenje i ubrzanje postupka ne bi trebalo ići do te mjere da se u konačnici naruši pravo na pravdu. Uz to, ovako formulirana odredba prisiljava neke države članice da raskinu s čvrsto usidrenim nacionalnim ustavnim vrijednostima.⁸⁹

Kada je zahtjev očigledno neosnovan ili je očigledno nedopušten ili kada tužitelj propusti upotpuniti ili popraviti obrazac tužbenoga zahtjeva u navedenome roku, zahtjev se odbacuje. Država članica dužna je osigurati da obrazac tužbenoga zahtjeva bude dostupan na svim sudovima na kojima se može pokrenuti evropski postupak za sporove male vrijednosti.⁹⁰

Evropski postupak za sporove male vrijednosti pisani je postupak.⁹¹ Ali ako sud smatra da je potrebno održavanje usmene rasprave ili ako prihvati zahtjev jedne od stranaka u tome smislu, održat će se usmena rasprava.⁹² Sud može odbiti

⁸⁸ Uz evropski postupak za sporove male vrijednosti, stranke i dalje mogu pokretati redovne parnične postupke predviđene u pravu država članica kako bi ostvarile svoju tražbinu u sporu s prekograničnim elementom (arg. ex čl. 1.). Ako se stranke odluče voditi redovan parnični postupak predviđen u pravu države članice umjesto europskoga postupka za sporove male vrijednosti, na priznanje i ovrhu odluka donesenih u tome postupku neće se primjenjivati odredbe Uredbe o europskom postupku u sporovima male vrijednosti nego odredbe Uredbe Brisel I, odnosno Uredbe Bruxelles I. 1215/2012. Vidi Ljubanović, 94.

⁸⁹ Vidi I. VARGA, „Die Neue Generation der Verordnungen auf dem gebiet der Justiziellen Zusammenarbeit in Zivilsachen“, *Annales Universitatis Scientiarum Budapestinensis De Rolando Eotvos nominatae, Tomus L III, Budapest*, 2012. (dalje: VARGA), p. 371, <https://www.ajk.elte.hu/Annales> (pristupljeno 17. kolovoza 2021.).

⁹⁰ Vidi čl. 4. st. 4. i 5. Uredbe EPMV. O tome Vidi i kod J. ČIZMIĆ / A. HUSEINBEGOVIĆ / V. HAUBRICH, 37.

⁹¹ Vidi čl. 5. st. 1. Uredbe EPMV.

⁹² Pri vođenju europskoga postupka u sporovima male vrijednosti nacionalni sudac se oslanja na primjenu nacionalnih postupovnih pravila. S obzirom na to da je predviđeno da su uz unificirana postupovna pravila određeni aspekti prepušteni regulaciji nacionalnoga zakonodavca, njegova je obveza uravnotežena primjena obiju vrsta pravila (arg. ex čl. 19. Uredbe EPMV; recital 2 preambule EPMV). Zadaća nacionalnoga sudca kao „europskoga“ suca stoga nije nimalo jednostavna. U onim pravnim sustavima koji su se odlučili za minimalistički pristup u integraciji uredbu u nacionalni sustav, dakle bez uvođenja provedbenih odredaba u nacionalne postupovne zakone ili uz sadržajno krajnje reducirane provedbene odredbe, postupanje i odlučivanje nacionalnoga suca u tim je predmetima posebno otežano. Vidi o tome kod P. Poretti, „Postulati prava Europske unije u građanskome parničnom postupku – očekivanja nasuprot realnosti“, *Godišnjak Akademije*

takav zahtjev stranaka ako smatra da, s obzirom na okolnosti slučaja, usmena rasprava očigledno nije potrebna za pravično vođenje postupka. Protiv te odluke suda nije dopuštena posebna žalba. Odluka o odbijanju zahtjeva stranke za održavanje glavne rasprave mora biti obrazložena kako bi se i protiv nje mogla podnijeti žalba. Odluka se ne može pobijati zasebno već se radi o tzv. vezanoj (nesamostalnoj) žalbi,⁹³ što je u Revidiranoj Uredbi izričito navedeno.⁹⁴ Nakon zaprimanja valjano ispunjenoga obrasca tužbenoga zahtjeva, sud će ga unutar roka od 14 dana otpremiti tuženiku, i ako je to potrebno, zajedno s ispravama koje je tužitelj priložio (čl. 5. st. 2. Uredbe EPMV). Uz to sud je dužan popuniti poseban obrazac C, odnosno njegov dio I. Time postupak postaje kontradiktoran. Tuženik dostavlja svoj odgovor u roku od 30 dana od dostave obrasca tužbenoga zahtjeva i obrasca za odgovor ispunjavanjem dijela II. standardnog obrasca C za odgovor i, ako je potrebno, važnih dokaznih isprava i vraćanjem sudu ili na drugi primjeren način ne koristeći se obrascem za odgovore (čl. 5. st. 3. Uredbe EPMV). Rok za odgovor se ne može produžiti.⁹⁵ Nakon što sud primi odgovor tuženika, šalje jedan primjerak zajedno sa svim važnim dokaznim ispravama tužitelju u roku od 14 dana od zaprimanja odgovora od tuženika (čl. 5. st. 4. Uredbe EPMV). Ako tuženik u odgovoru tvrdi da vrijednost nenovčanoga zahtjeva nije unutar polja primjene Uredbe jer prelazi propisani iznos, sud u roku od 30 dana od dana dostave odgovora na tužbu tužitelju odlučuje je li tužbeni zahtjev u području primjene ove Uredbe. Takva se odluka ne može zasebno pobijati (čl. 5. st. 5. Uredbe EPMV). Tuženik može podnijeti protutužbu ako to izjavi u obrascu C uz istovremeno postavljanje svoga zahtjeva na obrascu A. Svaka protutužba i sve bitne dokazne isprave dostavljaju se tužitelju u roku od 14 dana od zaprimanja. Tužitelj ima 30 dana od dostave za odgovor na protutužbu (čl. 5. st. 6. Uredbe EPMV). Ako protutužba prelazi propisani iznos, Uredba se neće primjenjivati na postupak koji je pokrenuo tužitelj, već će se na oba primjenjivati mjerodavno procesno pravo koje se primjenjuje u državi članici u kojoj se vodi postupak.⁹⁶

pravnih znanosti Hrvatske, vol. X, 1/2019., 321–352.

⁹³ Odredbom čl. 5. st. 1. Uredbe EPMV propisano je da Evropski postupak za sporove male vrijednosti je pisani postupak. Sud održava usmenu raspravu ako to smatra potrebnim ili ako stranka tako zahtijeva. Sud može odbiti takav zahtjev ako smatra da obzirom na okolnosti slučaja usmena rasprava očigledno nije potrebna za pravično vođenje postupka. Razlozi odbijanja daju se u pisanom obliku. To se odbijanje ne može pobijati zasebno. Vidi čl. 5. st. 1. Uredbe EPMV.

⁹⁴ Revidiranom Uredbom u čl. 5. st. 1. zamjenjuje se sljedećim: Evropski postupak za sporove male vrijednosti jest pisani postupak. I.a Sud održava usmenu raspravu samo ako smatra da nije moguće donijeti odluku na temelju pisanih dokaza ili ako stranka to zahtijeva. Sud može odbiti takav zahtjev ako smatra da s obzirom na okolnosti slučaja usmena rasprava nije potrebna za pravično vođenje postupka. Razlozi tog odbijanja navode se u pisanome obliku. Odbijanje se ne može pobijati odvojeno od ulaganja pravnoga lijeka protiv same odluke.

⁹⁵ Vidi R. Fucik / A. Klauser / B. Kloiber, *Österreichisches und Europäisches Zivilprozessrecht*, 12. Auflage, Manz, Wien, 2015., 809.

⁹⁶ Vidi G.P.Mayr, 424.

Jezik u postupku u načelu mora biti jezik ili jedan od jezika suda.⁹⁷ U tome smislu obrazac tužbenoga zahtjev, odgovor, svaka protutužba, svaki odgovor na protutužbu i svaki opis važnih dokaznih isprava dostavljaju se na jeziku ili na jednom od jezika suda. U pogledu drugih isprava sud može tražiti prijevod na taj jezik samo ako je to potrebno za donošenje njegove odluke.⁹⁸ Kada stranka odbija primiti ispravu koja nije na službenome jeziku države nadležnoga suda ili na službenome jeziku područja na kojem treba izvršiti dostavu ili na jeziku koji adresat ne razumije, dužnost je suda obavijestiti drugu stranku o tome kako bi ona pribavila prijevod te isprave.⁹⁹

Po prijemu odgovora na tužbu tuženika ili tužitelja, ako je protiv njega tuženik podnio protutužbu, sud u roku od 30 dana treba donijeti odluku. Međutim, može ne odlučiti o podnesenim zahtjevima i alternativno: a) tražiti dostavu dodatnih podataka u roku koji ne može biti dulji od 30 dana; b) izvesti dokaze u skladu s čl. 9.¹⁰⁰, pozvati stranke na usmenu raspravu koja se također mora održati u roku od 30 dana od dana poziva.¹⁰¹

Sud može odlučiti održati usmenu raspravu ako smatra da je to nužno za donošenje odluke o spornim pitanjima. Ročište za usmenu raspravu može održati putem videokonferencije ili nekom drugom komunikacijskom tehnologijom, ako ima na raspolaganju tehnička sredstva (čl. 8. Uredbe EPMV).¹⁰² Ako je odlučio

⁹⁷ Vidi Paulus, 376.

⁹⁸ Vidi čl. 6. st.1. i 2. Uredbe EPMV.

⁹⁹ Vidi čl. 6. st. 3. Uredbe EPMV.

¹⁰⁰ Prema odredbi čl. 9. Uredbe EPMV sud odlučuje o načinima izvođenja dokaza i opsegu dokaza koji su potrebni za njegovu odluku u skladu s pravilima koja se primjenjuju na dopustivost dokaza. Sud može dopustiti izvođenje dokaza pismenim izjavama svjedoka, vještaka ili stranaka. Također može dopustiti izvođenje dokaza videokonferencijom ili nekom drugom komunikacijskom tehnologijom ako raspolaže tehničkim sredstvima.

2. Sud može izvoditi dokaze vještačenjem ili usmenim iskazom samo ako je to potrebno za donošenje presude. U donošenju svoje odluke sud uzima u obzir troškove.

3. Sud se koristi najjednostavnijom i najmanje tegetnom metodom izvođenja dokaza.

Ove odredbe su izmijenjene Revidiranom Uredbom, te prema čl. 9. iste sada glase:

1. Sud odlučuje o načinima izvođenja dokaza i opsegu dokaza koji su potrebni za njegovu odluku u skladu s pravilima koja se primjenjuju na dopuštenost dokaza. Sud se koristi najjednostavnijom i najmanje opterećujućom metodom izvođenja dokaza.

2. Sud može dopustiti izvođenje dokaza pisanim izjavama svjedoka, vještaka ili stranaka.

3. Ako izvođenje dokaza uključuje saslušavanje određene osobe, to se saslušanje provodi u skladu s uvjetima navedenima u članku 8.

4. Sud može izvoditi dokaze vještačenjem ili saslušanjem samo ako odluku nije moguće donijeti na temelju ostalih dokaza

¹⁰¹ Vidi E. Kunštek, 153.

¹⁰² O uvođenju elektroničk komunikacije i uporabe modernih tehnologija vidi kod V. Haubrich / E. Rechner / D. Bunoza, Elektronička komunikacija u parničnom postupku u bosni i Hercegovini – modernizacija i usklađivanje s *acquis communautaire*, *Zbornik radova Aktualnosti građanskog i trgovačkog zakonodavstva i pravne prakse*, br. 18, Mostar 2021., 255. - 294.

održati usmenu raspravu, mora pozvati stranke. Rasprava se mora održati u roku od 30 dana od sudskog poziva, pri čemu se ovaj rok, u iznimnim okolnostima, može produžiti, ali samo ako je to nužno radi zaštite prava stranaka. Vodeći računa o troškovima u slučaju potrebe za usmenim svjedočenjem stranaka, sud može odlučiti da neće zahtijevati nazočnost jedne ili obje stranaka, ili da jedna ili obje stranke mogu dostaviti dokaze u obliku pisane izjave koja se dostavlja sudu. Uloga suda je odrediti postupak rasprave u svim vidovima. To ne znači samo da će sud odlučiti koji će se dokazi izvoditi i kako će se pribaviti već i da će odlučiti o svim postupovnim pitanjima i o tome obavijestiti stranke. Stranke ne moraju dati pravnu ocjenu tužbenoga zahtjeva i protutužbe, ako postoji. To će učiniti sud. Sud uvijek nastoji postići rješenje spora između stranaka. Stranke mogu, ali ne moraju imati odvjetnika na raspravi, ali ako stranka odluči da će je zastupati odvjetnik, postoji mogućnost da stranka koja izgubi parnicu neće u potpunosti snositi sve troškove zastupanja.¹⁰³ Ova odredba o usmenoj raspravi detaljno je razrađena i proširena Revidiranom Uredbom. Prema odredbi čl. 8. st. 1. Revidirane Uredbe o postupku za spor male vrijednosti, ako se, u skladu s člankom 5. stavkom 1.a, smatra da je usmena rasprava potrebna, ona se održava korištenjem bilo koje odgovarajuće tehnologije za komunikaciju na daljinu dostupne sudu, kao što je videokonferencija ili telekonferencija, osim ako zbog posebnih okolnosti slučaja korištenje takve tehnologije nije primjereno za pravično vođenje postupka. Ako osoba koja treba biti saslušana ima domicil ili uobičajeno boravište u državi članici koja nije država članica u kojoj se nalazi sud pred kojim je pokrenut postupak, prisutnost te osobe na usmenoj raspravi putem videokonferencije, telekonferencije ili druge odgovarajuće tehnologije za komunikaciju na daljinu osigurava se primjenom postupaka predviđenih u Uredbi Vijeća (EZ) br. 1206/2001.¹⁰⁴ Prema odredbi čl. 8. st. 1. Revidirane Uredbe o postupku za spor male vrijednosti, stranka koja je pozvana da bude fizički prisutna na usmenoj raspravi može zahtijevati korištenje tehnologije za komunikaciju na daljinu, pod uvjetom da je takva tehnologija dostupna sudu, uz obrazloženje da bi aranžmani kojima bi se osigurala njezina fizička prisutnost, a posebno u pogledu mogućih troškova koji bi nastali toj stranci, bili nerazmjerni tužbenom zahtjevu. Prema odredbi čl. 8. st. 3. Revidirane Uredbe o postupku za spor male vrijednosti, stranka koja je pozvana da nazoči usmenoj raspravi putem tehnologije za komunikaciju na daljinu može zahtijevati da bude fizički prisutna na toj raspravi. Standardnim obrascem tužbenoga zahtjeva A i standardnim obrascem za odgovor C, koji su izrađeni u skladu s postupkom iz članka 27. stavka 2., strankama se pružaju informacije o tome da ostvarivanje naknade bilo

¹⁰³ Vidi *Vodič za korisnike za Evropski postupak za sporove male vrijednosti. Kratak uvod u glavne praktične vidove korištenja postupka na temelju Uredbe*, Ured za publikaciju Europske unije, Europska unija, 2014., 27. i 28. Pogledaj i kod J. Čizmić / A. Huseinbegović / V. Haubrich, 41.

¹⁰⁴ Uredba Vijeća (EZ) br. 1206/2001 od 28. svibnja 2001. o suradnji između sudova država članica u izvođenju dokaza u građanskim i trgovačkim stvarima. *SL EU*, br. 174/1 od 27. 6.2001.

kakvih troškova koji su stranci nastali zbog njezine fizičke prisutnosti na usmenoj raspravi, u slučaju kada je ta stranka zahtijevala da bude fizički prisutna, podliježe uvjetima utvrđenima u članku 16. Prema odredbi čl. 8. st. 4. Revidirane Uredbe o postupku za spor male vrijednosti, odluka suda o zahtjevu predviđenome u stavcima 2. i 3. ne može se pobijati odvojeno od ulaganja pravnoga lijeka protiv same odluke.

Sud donosi presudu u roku od 30 dana po usmenoj raspravi ili nakon primitka svih podnesaka potrebnih za donošenje presude. Prema odredbi čl. 7. st. 3. Uredbe EPMV, ako sud nije zaprimio odgovor konkretne stranke u roku iz čl. 5. st. 3. ili st. 6. donosi odluku o tužbenome zahtjevu ili protutužbi. Presuda se dostavlja strankama uz potvrdu primitka elektroničkim putem ili poštom. Neovisno o mogućim pravnim lijekovima presuda je izvršna odmah.¹⁰⁵

Odluke donesene prema Uredbi o sporu male vrijednosti priznaju se i prisilno izvršavaju u drugim državama članicama, bez potrebe za potvrdom o izvršnosti i bez ikakve mogućnosti protivljenja njezinu priznavanju.¹⁰⁶ Dovoljno je da sud, na zahtjev stranke, izda potvrdu o odluci u evropskome postupku za sporove male vrijednosti koristeći se standardnim obrascem D, bez dodatnih troškova.¹⁰⁷ Postupak izvršenja uređen je pravom države članice izvršenja. Svaka odluka donesena u evropskome postupku za sporove male vrijednosti izvršava se pod istim uvjetima kao odluka donesena u državi članici izvršenja. Stranka koja traži izvršenje, podnosi: a) presliku odluke koji ispunjava uvjete potrebne za utvrđivanje njegove vjerodostojnosti; i b) presliku potvrde iz članka 20. stavka 2. te, ako je potrebno, njezin prijevod na službeni jezik države članice izvršenja ili, ako postoji nekoliko službenih jezika u toj državi članici, na službeni jezik ili jedan od službenih jezika sudskoga postupka mjesta gdje se traži izvršenje u skladu s pravom te države članice ili na drugi jezik za koji je država članica izvršenja naznačila da ga može prihvatiti. Svaka država članica može naznačiti službeni jezik ili jezike institucija Evropske unije koji nije/nisu njezin/njezini vlastiti, a koji/koje ona može prihvatiti za evropski postupak za sporove male vrijednosti. Sadržaj obrasca D prevodi osoba koja je osposobljena za prijevode u jednoj od država članica.¹⁰⁸ Točka b. je izmijenjena Revidiranom Uredbom i ista glasi tako da prema čl. 20 st. 2. i, ako je to potrebno, njezin prijevod na službeni jezik države članice izvršenja ili, ako u toj državi članici postoji više službenih jezika, na službeni jezik ili jedan od službenih jezika sudskoga postupka mjesta

¹⁰⁵ Vidi čl. 15. st. 1. i toč. 25. Preambule Uredbe EPMV. Vidi o tome i kod G.P. MAYR, 428.

¹⁰⁶ Vidi o tome kod D. Martiny, „Neograničeno priznanje i ovrha stranih sudskih građanskopravnih odluka prema evropskim uredbama“, rad u knjizi: D. Babić/ E. Čulinović-Herc / J. Garašić /I. Goranić /N. Grković /W. Hau /M. Kengyel /E. Kunštek /V. Lazić /D. Martiny /C. Meller-Hannich/ V. Rijavec / M. Stürner /M. Župan, *Europsko građansko procesno pravo – Izabrane teme*, Narodne novine, Zagreb, 2013., 171–194.

¹⁰⁷ Vidi čl. 20. st.1. i 2. Uredbe EPMV.

¹⁰⁸ Vidi čl. 21. st. 2. Uredbe EPMV.

gdje se traži izvršenje u skladu s pravom te države članice, ili na drugi jezik za koji je država članica izvršenja naznačila da ga može prihvatiti. Revidirana Uredba uvodi i dodatne odredbe koje se odnose na jezik potvrde, prema kojima svaka država članica može naznačiti službeni jezik ili jezike institucija Unije koji nije/nisu njezin/njezini vlastiti, a koji/koje ona može prihvatiti za potvrdu iz članka 20. stavka 2. Svaki prijevod informacija o sadržaju odluke predviđenih u potvrdi, kako je navedeno u članku 20. stavku 2., izrađuje osoba koja je ovlaštena za izradu prijevoda u jednoj od država članica.¹⁰⁹ U iznimnim slučajevima ovrhu je moguće odbiti.¹¹⁰

5. Zaključak

Kada se usporede Uredba EPMV, Uredba EON i Uredba EPN uočavaju se razlike koje opredjeljuju mogućnost vjerovnika/tužitelja da se posluži jednim od postupaka koji su njima regulirani. U tom smislu može se zaključiti da se Uredba EON odnosi na one građanske i trgovačke predmete u kojima tražbina nije osporena u postupku koji je prethodio, odnosno u kojem je donesena presuda ili sklopljena sudska nagodba, te na autentične isprave u kojima je dužnik izričito priznao tražbinu. Dakle, vjerovnik će pokrenuti ovaj postupak kada ima namjeru prisilno izvršiti presudu u kojoj njegova tražbina nije osporena ili je priznata, ili sudsku nagodbu ili autentičnu ispravu u kojoj je dužnik tražbinu izričito priznao. S druge strane, Uredba EPN odnosi se samo na tražbine za koje postoji određen stupanj vjerojatnosti kako neće biti osporene, iako se i za nju kaže da se odnosi na nesporne tražbine. U ovome postupku se radi se o tražbini koja nije osporena, ali ne u postupku ili nekoj ispravi, već samo zato što dužnik do primitka odluke suda kojom je izdan evropski platni nalog nije imao mogućnost za protivljenje tražbini u bilo kojem postupku. Prema tome, radi se o nespornoj tražbini koja u trenutku pokretanja postupka nije nesporna, jer je tuženik s primitkom odluke suda kojom je izdan evropski platni nalog (prvi put) dobio mogućnost da tražbinu ospori i tako odredi daljnji tijek postupka, odnosno da utječe na to da se postupak nastavi prema redovnome postupku prema pravu države članice u kojoj je izdana ili

¹⁰⁹ Vidi čl. 21.a. Revidirane Uredbe.

¹¹⁰ 1. Nadležan sud u državi članici u kojoj se izvršenje obavlja na zahtjev osobe protiv koje se izvršenje provodi, odbija izvršenje ako je odluka u europskom postupku za sporove male vrijednosti nespojiva s prethodnom odlukom koju je donijela neka država članica ili treća zemlja: a) ako prethodna odluka se odnosi na isto činjenično stanje i donesena je između istih stranaka; b) ako je prethodna odluka donesena u državi članici u kojoj se obavlja izvršenje ili ispunjava uvjete potrebne za njezino priznanje u državi članici izvršenja; i c) ako nespojivost nije bila i nije mogla nastati kao prigovor u sudskome postupku u državi članici u kojoj je donesena odluka u europskome postupku za sporove male vrijednosti.

2. Ni pod kojim uvjetima odluka donesena u europskome postupku za sporove male vrijednosti ne može biti ponovno razmatrana u pogledu materijalnih pitanja u državi članici izvršenja. Vidi čl. 22. Uredbe EPMV.

prema odredbama Uredbe o sporu male vrijednosti. U odnosu na Uredbu EPMV, ne zahtijeva se da tražbina koja se odnosi na građansku ili trgovačku stvar bude osporena ili ne, već je za njezinu primjenu bitno da ne prelazi vrijednost od 5.000 EUR. Nadalje, Uredba EON ne uređuje postupak u kojem nastaju ovršne isprave, već samo postupak njihova potvrđivanja kao evropskoga ovršnog naslova, dok tužitelj u situaciji kada njegova tražbina ne prelazi iznos od 5.000 EUR može biti u dilemi hoće li pokrenuti postupak po Uredbi EPN ili po Uredbi EPMV, što će svakako zavisiti od njegove procjene hoće li tuženik osporiti evropski platni nalog.

Nadalje, analizom postupaka koji su regulirani Uredbom EON, Uredbom EPN i Uredbom EPMV, može se zaključiti da je evropski zakonodavac u tim (unificiranim) postupcima udovoljio zahtjevima čl. 47. Povelje koje sadrži i čl. 6. st. 1. i čl. 13. Konvencije, u pogledu ostvarivanja načela kontradiktornosti i prava na pravično suđenje, te djelotvoran pravni lijek. Prema Uredbi EON nadležno tijelo/sud koji izdaje potvrdu o evropskome ovršnom nalogu mora priznati odluku države podrijetla, jer se protiv priznanja ne može izjavljivati žalba, a i egzekvatura je odbačena. Međutim, da bi to tijelo/sud izdao potvrdu o evropskome ovršnom nalogu, prethodno se treba uvjeriti da su u postupcima u kojima je tuženik prešutno priznao tražbinu, ispoštovani minimalni procesni standardi vezani uz urednu dostavu pismena tuženiku, kao i o obavještenju o načinu na koji može osporiti tražbinu, te o posljedicama nepodnošenja prigovora ili izostanka s rasprave, a kojima se osigurava načelo kontradiktornosti i puno poštivanje prava pravično suđenje i pravo na djelotvoran pravni lijek. Isto tako, kod izdavanja evropskoga platnog naloga jednako kao i kod postupka o evropskome ovršnom naslovu moraju biti ispoštovani minimalni procesni standardi vezani uz urednu dostavu pismena tuženiku i mogućnosti tuženika da izjavi pravni lijek – prigovor. Po pitanju Uredbe EPMV ono je provedeno kroz cijeli postupak. Tuženik po primitku tužbe dobiva mogućnost da se putem standardiziranoga obrasca očituje na njezine navode, da ospori tužiteljev tužbeni zahtjev, predloži izvođenje dokaza te podnese protutužbu.

Kao što je već prethodno navedeno, u Bosni i Hercegovini je 1. 6. 2015. godine stupio na snagu Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Evropske unije i Bosne i Hercegovine. Bosna i Hercegovina je 14. 2. 2016. godine u skladu s odredbom čl. 49. Ugovora o Evropskoj uniji podnijela formalni zahtjev za članstvo u Evropskoj uniji, koji za državu članicu koja pristupa uniji podrazumijeva pristup pravnoj stečevini (*acquis communautaire*) Evropske unije, a kandidacijski status je dobila 15. 12. 2023. godine. Svaka država koja želi pristupiti u članstvo Evropskoj uniji mora prihvatiti osnivačke ugovore i uskladiti svoje zakonodavstvo s pravnom stečevinom Evropske unije. Kada Bosna i Hercegovina uđe u članstvo Evropske unije, bosanskohercegovački će sudovi postati dio evropskoga sudskog sustava, a bosanskohercegovački suci evropski suci koji će biti u obvezi poznavati i izravno primjenjivati tumačenja

norme prava EU koja je u svojim odlukama dao Sud EU te pružiti zaštitu pravima utemeljenim na evropskim normama. Koncept izravnoga učinka, nastao u praksi Suda počevši od predmeta *Van Gend en Loos*, znači da evropske pravne norme pod određenim uvjetima, izravno dodjeljuju subjektivna prava pojedincima u državama članicama i istodobno zahtijevaju od nacionalnih sudova da takva prava prepoznaju i pruže im pravnu zaštitu. Izravni učinak prava EU podrazumijeva da je norma prava EU sposobna prodrijeti do svakoga subjekta u nacionalnome pravnom sustavu, nacionalni sudovi moraju prepoznati takvo subjektivno pravo koje takva norma dodjeljuje određenomu subjektu te je ono nadređeno u odnosu na normu domaćega prava.¹¹¹ U tome pravcu predlažemo izmjene *de lege ferenda* Zakona o parničnim postupcima u smjeru ostvarivanja pravosudne suradnje u Evropskoj uniji ugradnjom posebne glave u Zakon o evropskim parničnim postupcima. Ugradnjom odredbi o evropskome ovršnom naslovu za nesporne tražbine prema Uredbi (EZ) br. 805/2004 Evropskoga parlamenta i Vijeća od 21. 4. 2004. godine kojom se uvodi Evropski ovršni naslov za nesporne tražbine, ugradnjom odredbi za evropski platni nalog prema Uredbi (EZ) br. 1896/2006 o uvođenju postupka za evropski platni nalog 12. 12. 2006. godine te ugradnjom odredbi o evropskom postupku u sporu male vrijednosti prema Uredbi (EZ) br. 861/2007 Evropskoga parlamenta i Vijeća od 11. 7. 2007. godine o uvođenju evropskoga postupka za sporove male vrijednosti i Uredbu (EU) 2015/2421 o izmjeni Uredbe (EZ) br. 861/2007 o uvođenju postupka za sporove male vrijednosti i Uredbe (EZ) br. 1896/2006 o uvođenju postupka za evropski platni nalog od 16. 12. 2015. godine, Bosna i Hercegovina bi se pripremila za izravnu primjenu navedenih Uredbi nakon što postane punopravnom članicom Evropske unije, a odredbe bi stupile na snagu danom prijema Bosne i Hercegovine u Evropsku uniju. Nadalje je potrebno ugraditi u odredbe Ovršnih zakona posebnu glavu navedenih evropskih unificiranih postupaka.

¹¹¹ Vidi J. Čizmić – A. Huseibegović – V. Haubrich, 54.

UNIFIED EUROPEAN CIVIL COURT PROCEDURES

Summary

The paper deals with three European Union Regulations that regulate unified civil court procedures: Regulation (EC) no. 805/2004 of the European Parliament and the Council from April 21, 2004 that introduces the European enforcement title for undisputed claims, Regulation (EC) no. 1896/2006 on the introduction of the European payment order procedure, Regulation no. 861/2007 of the European Parliament and the Council from July 11, 2007 on the introduction of the European procedure for small claims (Regulation (EU) 2015/2421 on amending the Regulation (EC) No. 861/2007 on the introduction of the procedure for small claims and Regulation (EC) No. 1896/2006 on the introduction of the European payment order procedure). The joint main goal of the regulations was to create simplified and fast procedures in which costs are reduced and on the basis of which certain claims in civil and commercial cases can be quickly resolved in cross-border situations conducted by filling in standardized forms available in each member state. Decisions from these procedures are recognized and enforced in other member states without the need to carry out a previous intermediate procedure before recognition and enforcement. Bosnia and Herzegovina, as a country with candidate status for membership of the European Union, is obliged to harmonize its legislation with the *acquis communautaire*, and it is necessary to incorporate special chapters of the “European procedures” into civil and enforcement laws with the incorporation of unified civil court procedures.

Key words: unified civil court procedures, European enforcement title procedure for undisputed claims, European payment order procedure and European small claims procedure.